

Kaikuja menneisyydestä – Taekwondon varhaiset liikesarjat

Taekwondossa nykyään käytettävät Kukkiwonin (WTF) viralliset liikesarjaperheet (*Yudanja* ja *Taegeuk*) ovat iältään alle 50 vuotta. Ennen niiden käyttöönottoa harjoiteltiin huomattavasti vanhempia, karaten eri tyyleistä peräisin olleita liikesarjoja. Ne eivät kuitenkaan siirtyneet Japanista Koreaan täsmälleen samanlaisina kuin ne oli opetettu ja opittu, vaan jokaisen koulun perustaja tai pääopettaja teki niihin aikanaan joitakin persoonallisia muutoksia. Näiden vanhojen liikesarjojen historialliset jäljet ovat edelleen nähtävissä nykyisissä liikesarjoissa.

Taekwondon yhdistymisvaiheessa (1960-luku) eri kamppailukoulukunnilla (*kwan*) vyöarvojen myöntämisperusteet vaihtelivat: tätä ongelmaa ratkomaan perustettiin työryhmä. Tehtävänä oli karsia eri koulukuntien välillä olevien erot niin liikesarjojen (*Hyong*), vapaaottelun (*Dae-ryun*) kuin murskauksenkin (*Kyokpa*) osalta. Ensimmäinen yhdenmukaistetuilla vaatimuksilla pidetty dan-koe (*Jun Kuk Seung Dan Shimsa Dae Hwe*) järjestettiin 11.11.1962 ja sen arvioimiseen osallistui peräti 25 mestaria. Koulujen opettajien karatetaustoista johtuen liikesarjat, joita kokelaat tuolloin esittivät, olivat kuitenkin edelleen pääosin peräisin karaten puolelta (taulukko 1). WTF:n ja Kukkiwonin liikesarjakokonaisuuksien (*Taegeuk*, *Palgwe*, *Yudanja*) kehittäminen aloitettiin vuonna 1965.

Oman korealaisen lajin yhteneväisyyden vuoksi Korean Taekwondo Association (KTA) perusti tuolloin komitean, jonka tehtävänä oli korvata taekwondossa käytetyt karaten liikesarjat uusilla. Parin vuoden työn tuloksena vuonna 1967 julkaistiin kahdeksan väri-vyöliikesarjaa (*Palgwe*) ja yhdeksän dan-asteen liikesarjaa (*Yudanja*). *Palgwe*-sarjoissa karaten perimä kuitenkin näkyi vielä varsin selkeästi, joten kehitystyölle oli edelleen tarvetta. Uudet, väri-vyöille tarkoitetut *Taegeuk*-liikesarjat julkaistiin vuonna 1972. Samalla julkaistiin myös uusi, nykyään käytössä oleva versio *Koryo*-liikesarjasta. Näiden virallisten, korealaisten liikesarjojen lisäksi karatesta lähtöisin olevia vanhoja liikesarjoja (esim. *Heian/Pinan/Pyong-Ahn 1–5*) harjoitellaan edelleen monilla taekwondosaleilla ympäri maailmaa ja opettajasta riippuen, jonkin verran myös Suomessa.

Miksi taekwondon vanhempiin liikesarjoihin kannattaa tutustua lähemmin? Kun uudempien

1. dan	2. dan	3. dan	4. dan	5. dan
Pyong Ahn 1–5	Balhan Hyung Dae	Ship Su	Chul Ki 3	Kong Sang Kun
Chul Ki 1	Chul Ki 2	Pal Sae	Naebojin 3	Kwan Kong
Naebojin 1	Naebojin 2	Yon Bi	Kima 3	Oh Ship Sa
Ja Won	Kima 2	Dan Kwon	Ja Un	Ship Sam
<i>Hwarang</i> *	<i>Choong Moo</i> *	No Pae	Jin Soo	Ban Wol
		<i>Ge Baek</i> *	Jam Hak	Pal Ki Kwon
		<i>Ul Ji</i> *	Jin Dong	
			Sam II	
			Jang Kwon	

liikesarjojen tulkinnan avuksi otetaan niiden esikuvina käytettyjä malleja ja näiden eri versioita, avautuu mahdollisuus nähdä ja ymmärtää tekniikkakombinaatioiden lisäksi myös monien yksittäisten tekniikoiden mahdollinen alkupe-
räinen tarkoitus. Esimerkiksi torjunnaksi tai iskuksi tulkittu liike tai tekniikka voikin olla kaato, heitto tai jopa lukko tietystä tilanteesta (mm. alkuperäiset *Heian/Pinan*-katat sisältävät heittoja ja kaatoja).

Monet kahden käden torjunnat ovat tässä mielessä mielenkiintoisia. Taekwondon puolella ne (*kawi makki*, *wesanteul makki*, *santeul makki*, *olgul kodureo yop makki*, *keumgang montongmakki*) on usein tulkittu yksipuolisesti joko yhden vastustajan kahden samanaikaisen hyökkäyksen (potku ja isku) torjunnaksi tai kahden hyökkääjän (potku tai isku) samanaikaisiksi torjunnoiksi. Usein itsepuolustusta harjoitellaan liikesarjoista aivan erillisenä lajin osaluueena, jolloin niiden välinen yhteys hämärtyy entisestään. Pelkästään liikesarjoja toistaen ei voi oppia puolustamaan itseään.

Kun liikesarjojen harjoittelu yhdistetään sovellusten kautta kiinteämmin itsepuolustukseen, kytkeytyy se samalla myös perustekniikoiden harjoitteluun. Itsepuolustuksen tärkeät aspektit, kuten esimerkiksi ajoitus ja etäisyys eivät kehity, jos tekniikoita harjoitellaan vain ilmaan kerta toisensa jälkeen. Tietenkin liikesarja on ensin hallittava, jotta sitä voi soveltaa. Samoja tekniikoita ja liikeperiaatteita käytetään perustekniikoissa, liikesarjoissa ja itsepuolustuksessa, jolloin harjoittelu on kokonaisvaltaisempaa ja perusta pysyy vakaana. Itsepuolustukseen ei tarvitse välttämättä etsiä tekniikoita ja toimintamalleja lajin ulkopuolelta, vaan ne ovat löydettävissä suurelta osin lajin sisältä. Vanhojen liikesarjojen harjoittelu on omalta osaltaan myös taekwondon historian opiskelua käytännön tasolla. Liikesarjojen evoluutio liittyy teknisten muutosten lisäksi koko taekwondon moderniin kehityskaareen.

Taulukko 1. Dan-kokeissa vaadittavat liikesarjat 1960-luvulla (*Kang & Lee 1999*). * *Oh Do Kwanin* (nykyisin ITF:n) omia liikesarjoja.

Karatussa katojen tulkinnalla (jap. *bunkai*) ja sovelluksien etsinnällä on vanhempi perinne, tekniikoiden sovellutuksia tunnetaan jo kohtuullisesti. Myös kirjallisuutta aiheesta on runsaasti. Tätä kautta toimivia itsepuolustussovelluksia on löydettävissä myös taekwondon liikesarjoista. Taekwondon puolella vastaavanlainen perinne liikesarjojen tulkinnasta puuttuu lähes kokonaan. Usein taekwondon itsepuolustusharjoitukset (*hosinsul*) eivät liity suoranaisesti liikesarjoihin vaan yksittäisten tekniikoiden käyttöön. Taekwondossa ei myöskään ole yhtenäisiä toimintatapoja, periaatteita tai metodeja sovellusten etsintään. Sellaista taekwondo-kirjallisuutta, jossa liikesarjojen sovelluksia esiteltäisiin, löytyy kovin vähän (esim. *Kukkiwon Textbook*). Mikäli niissä esitetään sovelluksia, puhutaan lähinnä perustason tulkinnasta (katso tarkemmin tulkinnasta esimerkiksi *Klemola 1998, 171–179*). Kirjoista on myös vaikea löytää korealaista termiä (*bunseok*), joka viittaisi liikesarjojen analysointiin.

Liikesarjojen rooli ja painotus vaihtelevat jossain määrin eri kamppailulajeissa. Varsinkin japanilaistaustaiset lajit näkevät liikesarjat usein lajin selkärankana, johon kaikki muu perustuu. Liikesarja on ollut myös tapa ”kirjoittaa muistiin” suunnaton määrä kamppailuosaamista. Niiden avulla on ollut mahdollista säilyttää ja siirtää lajin periaatteet jälkipolville. Tavoitteena on ollut mieluiten muutaman liikesarjan syvä omaksuminen kuin suuren määrän pintapuolinen hallinta. Tätä kuvaa sanonta ’yksi kata, kolme vuotta’ (*hito-kata sannen*).

1900-luvun aikana sekä karaten että taekwondon liikesarjojen harjoittelu on kuitenkin muuttunut ja tämän myötä myös eri koulukunnissa vaadittavien liikesarjojen määrä on kas-

vanut. Keskittyminen vain muutamaan liikesarjaan mahdollistaa niiden hyvän ja syvällisen oppimisen, mutta toisaalta eri sarjat antavat laajemman kuvan lajin ulottuvuudesta, jonka myötä harjoittelu monipuolistuu. Nykyiset taekwondon vyökoekvaatimukset, joissa jokaiseen vyötason vaaditaan yleensä vähintään yksi uusi liikesarja vanhojen, jo opittujen lisäksi, asettavat tietysti omat paineensa jatkuvalla oppimiselle. **Alussa taekwondo edeltäneissä kamppailukouluissa harjoiteltujen liikesarjojen määrä oli pieni, koska oppilaiden vyöarvot olivat tuolloin vielä matalia ja toisaalta, kuten edellä kävi jo ilmi, karaten perusperiaatteisiin ei kuulunut opetella liikesarjoja määrällisesti vaan laadullisesti.**

Karaten liikesarjat perustuvat liikkeiden ja tekniikoiden suhteen itsepuolustukselliseen lähtökohtaan, kun taas taekwondon kohdalla tämä ei ole aina ollut selkeää tai ensisijaista. On varsin epätodennäköistä, että taekwondon uudempiin liikesarjoihin olisi piilotettu tekniikoita samalla tavalla kuin vanhaisiin karaten katoihin. Osittain tämä johtuu osin siitä,

velluksiin ei sinällään liity mitään mystistä – ne ovat niitä sovelluksia, jotka eivät ole ilmeisiä aivan ensi katsomalta.

Hyvänä esimerkkinä karaten katojen vaikutuksesta käy *Taebaek-poomsae*: sen liikkeistä huomattava osa näyttää olevan kotoisin *Heian/Pinan*-katoista. Tämä evoluutio on tietenkin tapahtunut *Heian/Pinan*-katojen korealaisten (*Pyung ahn*) versioiden kautta. *Heian Nidanista* on lainattu heti alusta kolmen tekniikan kombinaatio suoraan ja näiden jatkoksi seuraa *Heian Yodanin* alkupuolelta kolmen tekniikan torjunta/potkukombinaatio, oikealle ja vasemmalle tehtynä yhteensä siis 12 liikettä. Samoin *Heian Sandanista* on lähtöisin yksi, neljän tekniikan kombinaatio. Myös näiden katojen askelkuvio (jap. *enbusen*) on hyvin samankaltainen *Taebaekin* kanssa. Näiden *Heian*-katojen alkuperäiseksi kehittäjäksi nimetään useissa lähteissä **Itosu Anko** (1832–1915), jonka sanotaan käyttäneen niiden lähtökohtana kiinalaiselta opettajalta oppimaansa *Channon*-liikesarjaa (kiin. *Chiang Nan*, kor. *Kang Nam*).

Lähteet

- Abernethy, Iain (2004). *The Application of the Pinan / Heian Katas*. Cockermouth: NETH Publishing (ebook).
- Bishop, Mark (1999). *Okinawan Karate. Teachers, Styles and Secret Techniques*. 2nd edition, revised and expanded. Singapore: Tuttle Publishing.
- Chun, Richard & Cook, Doug (2013). *Tae Kwon Do Black Belt Poomsae. Original Koryo and Koryo*. Wolfboro: YMAA Publication Center, Inc.
- Clayton, Bruce D. (2010). *Shotokan's Secret. Expanded Edition. The Hidden Truth Behind Karate's Fighting Origins*. United States: Black Belt Books, Ohara Publications.
- Cook, Doug (2006). *Traditional Taekwondo*. Boston: YMAA Publication Center.
- Cook, Doug (2008). The Kwans – Crucibles of Creation. *Taekwondo Times*, January 2008, 22–26.
- Cook, Doug (2011a). The Evolution of Tae Kwon Do Poomse, Hyung and Tul. *Totally Tae Kwon Do*, Issue 27 May, 27–33. <<http://www.totallytkd.com>>.
- Cook, Doug (2011b). The Evolution of Tae Kwon Do Poomse, Hyung and Tul. *Taekwondo Times*, November 2011, 60–63.
- Funakoshi, Gichin (1932/1957/2010): *Karate-d Ky han. The Master text*. Tokyo: Kodansha International, Japan. Julkaistu aikaisemmin japaniksi (1932), tarkistettu uusintapainos (1957) ja englanniksi Tsutomu Oshiman kääntämänä (1973).
- Gillis, Alex (2008). *A Killing Art. The Untold History of Taekwondo*. Toronto: ECW Press.
- Gylling, Kim (2008): Liikesarjat ovat enemmän kuin vain hyvä perustekniikka. *Taekwondo I/ 2008*, s. 22–23.
- Hintsanen, Jari (2014): *Taekwondo – jalan ja käden tie*. Tampere: Hintsanen.
- Kane, Lawrence A. & Wilder, Kris (2005). *The Way of Kata*. Boston: YMAA Publication Center.
- Kang, Won Sik & Lee, Kyong Myong (1999). *A Modern History of Taekwondo. Taekwondo Hyondaesaj*. Käännös Glenn Uesugi ja oppilaat. March, 1999. <http://www.stanford.edu/group/Taekwondo/documents/tkd_history.pdf>.
- <http://www.martialartsresource.com/anonftp/pub/the_dojang/digests/history.html>
- Kane, Lawrence A. & Wilder, Kris (2005). *The Way of Kata*. Boston: YMAA Publication Center.
- Klemola, Timo (1998). *Zen-karate*. Helsinki: Otava.
- Kukkiwon (toim.) (2006). *Kukkiwon Textbook*. Second edition. Seoul: O-Sung Publishing Company.
- Madis, Eric (2003). *The Evolution of Taekwondo from Japanese Karate*. Teoksessa Thomas A. Green & Joseph R. Svinth (toim.): *Martial Arts in the Modern World*. Westport: Praeger.
- McLain, Robert (2009). Master Yoon Byung-in's Legacy. *The Changmoo-Kwan And Kangduk-Won*. *Totally Tae Kwon Do*, Issue 5 July, 32–40. <<http://www.totallytkd.com>>.
- Moenig (Mönig), Udo (2010). *The Evolutionary Process of Taekwondo Techniques through Competitive Process*. Julkaisematon pro gradu -tutkielma. Graduate School of Sports Industry, Department of Taekwondo Education, Daegu: Keimyung University.
- Moenig (Mönig), Udo (2012). *The Incomplete Transformation of Taekwondo from a 'Martial Art' to a 'Martial Sport'*. Julkaisematon väitöskirja. Daegu: Department of Physical Education, Graduate School of Keimyung University.
- Moenig, Udo & Cho, Sungkyun & Kwak, Taek-Yong (2014). Evidence of Taekwondo's Roots in Karate: An Analysis of the Technical Content of Early Taekwondo Literature. *Korea Journal*, 54:2, 150–178.

Korea	Japani *Funakoshin nimeämä	Okinawa
Gicho / Kicho (1–3)	Taikyoko (1–3)*	-
Pyong Ahn (1–5)	Heian (1–5)*	Pinan (1–5)
Chul Ki (1–3)	Tekki (1–3)*	Naihanchi (1–3)
Naebojin (1–3)	Tekki (1–3)*	Naihanchi (1–3)
Kima (1–3)	Tekki (1–3)*	Naihanchi (1–3)
Ship Su	Jutte, Jitte*	Jitte
Balhan Hyung Dae	Bassai Dai*	Passai
Pal Sae / Palsek	Bassai Dai*	Passai
Yon Bi	Wanshu, Enpi*	Wanshu
No Pae	Rohai, Meikyo*	Rohai, Lorei
Ja Un	Jion* (Jutte, Jitte*)	Jion
Jin Soo	Chinto, Gangaku	Chinto
Am Hak	Gankaku	Chinto
Jang Kwon	Sochin, Hakko*	Sochin
Kong Sang Kun	Kanku, Kwanku	Kūshankū, Kūsankū
Kwan Kong	Kanku, Kwanku	Kūshankū, Kūsankū
Oh Ship Sa	Gojushiho, Hotaku*	Useishi, Hotaku
Ship Sam	Seisan, Hangetsu*	Seishan, Seisan
Ban Wol	Seisan, Hangetsu*	Seishan, Seisan

että taekwondon liikesarjat ovat kehittyneet ajalla, jolloin kamppailulajit saivat yhä suuremman määrin urheilullisemman luonteen. Enää ei ollut suoranaista tarvetta liittää niihin itsepuolustuksellisia elementtejä. Tekniikoiden piilottamiselle ei myöskään ole ollut varsinaisesti tarvetta toisin kuin karatessa sen kehittymisen alkuvuosina. Taekwondon liikesarjojen (esim. *Taegeuk*-sarja) liikkeet ovat varsin pelkistettyjä, yksinkertaisempia ja suoraviivaisempia moniin karaten katoihin verrattuna. Taekwondon liikesarjoissa on kuitenkin osittain käytetty vanhempia karaten katoja mallina ja tätä kautta itsepuolustuksellisuus voidaan niistäkin löytää. ”Piilotettuihin” so-

Taulukko 2. Joidenkin korealaisten liikesarjojen nimien vastaavuudet japanilaisiin ja okinawalaisiin liikesarjojen nimiin. Taulukko ei ole täydellinen ja kaiken kattava, vaan suuntaa antava, ja sen tiedot on kerätty useista lähteistä (mm. Chun & Cook 2013). Vertailua on myös vaikeuttanut se, että usein liikesarjan (kata) eri versioilla on ollut kullakin eri nimi koulukunnasta (ryu / kwan) riippuen.